

UCHWAŁA NR X.58.2024
Rady Miejskiej w Pełczycach

z dnia 17 grudnia 2024 r.

w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Pełczyce na lata 2025-2030”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r., poz. 1465 ze zm.) w związku z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673 ze zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Pełczyce na lata 2025-2030”, którego treść stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc Uchwała Nr XV.160.2020 Rady Miejskiej w Pełczycach z 22 grudnia 2020 r. w sprawie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Pełczyce na lata 2021-2025.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Pełczyc.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2025 roku.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Marek Sowiński

Załącznik do Uchwały
Nr X.58.2024
Rady Miejskiej w Pełczycach
z dnia 17.12.2024 r.

GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
DOMOWEJ I OCHRONY OSÓB
DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY
DOMOWEJ
W GMINIE PEŁCZYCE
NA LATA 2025 - 2030

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	3
II. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ.....	7
1. Definicja przemocy.....	7
2. Formy przemocy.....	7
3. Mechanizmy przemocy.....	8
4. Cykle przemocy.....	10
5. Skąd się bierze przemoc domowa	12
III. PODSTAWY I REGULACJE PRAWNE PROGRAMU.....	14
1. Uzasadnienie konieczności wprowadzenia programu.....	16
2. Zmiany prawne w systemie przeciwdziałania przemocy w 2023 r.....	17
IV. PRZEMOC W ŚWIETLE DANYCH Z TERENU GMINY PEŁCZYCE.....	20
1. Zasoby instytucjonalne w obszarze problemu przemocy domowej.....	20
2. Skala zjawiska przemocy domowej na podstawie danych statystycznych.....	21
3. Diagnoza zjawiska przemocy domowej i stan wiedzy na temat przemocy wśród mieszkańców.....	26
4. Rekomendacje do działań.....	32
V. CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU.....	33
VI. ADRESACI PROGRAMU	39
VII. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU.....	40
VIII. FINANSOWANIE PROGRAMU.....	40
IX. MONITORING I SPRAWOZDAWCZOŚĆ	40

I. WSTĘP

Rodzina jest podstawową jednostką społeczną i podstawowym środowiskiem funkcjonowania człowieka. W rodzinie osoba ma możliwość rozwijania i kształtowania swojej osobowości, poglądów i systemu wartości. Więzy łączące jej członków charakteryzuje trwałość, wzajemne zaufanie oraz poczucie bezpieczeństwa. Dom rodzinny jest dla wielu osób miejscem do którego chętnie wracamy. Dlatego osobom, które doznają przemocy w środowisku domowym czy też rodzinnym towarzyszy cierpienie fizyczne, psychiczne, emocjonalne, gdyż dotyka ono podstaw na których opiera się ich funkcjonowanie, a także zaburza poczucie bezpieczeństwa. W przypadku dezorganizacji, rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań.

Przemoc jest zjawiskiem występującym powszechnie w naszym społeczeństwie i dotyka rodzin o różnym statusie społecznym. Ze zjawiskiem przemocy możemy zetknąć się w różnych miejscach. Często dowiadujemy się o aktach przemocy w szkołach, w domach, na ulicy i wielu innych miejscach. Coraz częściej mówi się o przemocy wśród nieletnich, o przemocy domowej, o przemocy wobec dzieci.

Zgodnie z Rządowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030 przyjętym w listopadzie 2023 roku „przemoc domowa jest w Polsce, podobnie jak w innych krajach, jednym z głównych problemów społecznych, który wymaga podejmowania szeroko zakrojonych działań przeciwdziałających temu zjawisku”¹. Badania i statystyki wskazują, że wpływ na występowanie przemocy ma dziedziczenie wzorca przemocy ze środowiska pochodzenia. Dzieci wychowujące się w środowisku domowym z problemem przemocy przyswajają sobie zachowania dorosłych, których są świadkami lub ofiarami. Uczą się, że sposobem rozwiązywania konfliktów jest agresja. Wpływ na stosowanie przemocy domowej może mieć także uzależnienie od alkoholu lub jego nadużywanie, a także coraz częściej używanie substancji psychoaktywnych². Przyczyny stosowania przemocy mogą także wynikać z przyczyn osobistych, frustracji, stresu, zaburzeń psychicznych czy braku więzi emocjonalnych. Ponadto przyczyn tego zjawiska można także dopatrywać się w tradycjach, zwyczajach i przekonaniach funkcjonujących w społeczeństwie w którym żyjemy. Przemoc domowa jest zjawiskiem trudnym

¹ Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030, Warszawa 2023 Uchwała nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. poz. 1232.

² Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030, Warszawa 2023 Uchwała nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. poz. 1232.

do ujawnienia w związku z tym, że osoby doświadczające przemocy boją się, wstydzą, często nie wierzą w skuteczność pomocy. Nie bez znaczenia jest fakt, że osobę doznającą przemocy i osobę stosującą przemoc łączą bliskie więzi rodzinne i emocjonalne. Przemoc domowa bardzo często jest przyczyną poważnych trudności osobistych, społecznych i zdrowotnych. Niejednokrotnie przemoc prowadzi do naruszeń norm moralnych i prawnych. Osobami dotkniętymi przemocą domową są zarówno dorośli- statystycznie są to najczęściej kobiety, jak i dzieci. Innymi szczególnie wrażliwymi kategoriami osób doznających przemocy domowej są osoby starsze oraz osoby niepełnosprawne. Natomiast osobami stosującymi przemoc są zazwyczaj osoby dorosłe – zdecydowanie częściej mężczyźni niż kobiety³.

Zjawisko przemocy domowej, ze względu na swoją złożoność, zasługuje na miano problemu interdyscyplinarnego i wymaga międzysektorowej ciągłej współpracy wielu instytucji i organizacji pośrednio lub bezpośrednio związanych z problematyką przemocy domowej. Tylko podejmowanie wspólnych, systematycznych i ciągłych działań może w sposób skuteczny przyczynić się do zmniejszenia skali zjawiska przemocy domowej. Gmina Pełczyce podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. Jednym z takich działań było powołanie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz tworzenie grup diagnostyczno – pomocowych, których członkowie zajmujący się przeciwdziałaniem przemocy odbywają szkolenia podnoszące kwalifikacje. Pomimo licznych działań w dalszym ciągu zjawisko przemocy domowej stanowi jeden z trudniejszych do rozwiązania problemów społecznych. Konieczne jest zatem w dalszym ciągu systematyczne podnoszenie standardu usług adresowanych do osób doznających przemocy domowej jak i stosujących przemoc. Również wskazana jest dalsza pomoc odpowiednich służb do realizacji profesjonalnych działań z zakresu przeciwdziałania temu zjawisku, a także działania w kierunku skutecznego pomagania osobom z obu tych grup. Ważna jest też stała edukacja społeczeństwa, mająca na celu zmianę świadomości w kwestii negatywnych i szkodliwych stereotypów na temat stosowania przemocy, jak też roli kobiety i mężczyzny w życiu rodzinnym i społecznym. Między innymi służyć ma temu opracowywanie i realizacja programu przeciwdziałania przemocy domowej.

Zmiany w systemie przeciwdziałania przemocy wprowadzone w 2023 roku pociągnęły za sobą nowe akty wykonawcze, w których zawarto szczegółowe przepisy regulujące

³ Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030, Warszawa 2023 Uchwała nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. poz. 1232.

przeciwdziałanie przemocy. Zmieniono m.in. zapisy dotyczące podmiotów zaangażowanych w system przeciwdziałania przemocy, stąd gminne regulacje należało dostosować do aktualnego stanu prawnego. W nowym Gminnym Programie zawarto m.in. aktualną diagnozę zjawiska przemocy domowej, wskazano potrzeby w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, a także obszary, cele, kierunki i wskaźniki Programu. W miarę potrzeb i zmiany sytuacji społecznej zadania i cele Programu mogą ulec zmianom i udoskonaleniom.

Niniejszy Program został opracowany przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Pełczycach. Zawiera on zadania do realizacji dla wszystkich gminnych jednostek i instytucji. Jego nadrzędnym celem jest ograniczenie na terenie gminy Pełczyce skali problemu przemocy, zaś cele szczegółowe odnoszą się do całego systemu zapobiegania i zwalczania przemocy domowej. W części opisowej Programu zostały zawarte podstawowe informacje na temat zjawiska przemocy domowej, a w części metodologicznej ukazano skalę zjawiska przemocy domowej na terenie gminy Pełczyce w oparciu o posiadane statystyki i dane, których oszacowanie możliwe jest między innymi dzięki procedurze „Niebieskie Karty” oraz w oparciu o aktualnie przeprowadzoną diagnozę zjawiska przemocy domowej na terenie gminy.

Obecny Program jest zgodny z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują zarówno na poziomie gminnym, jak i powiatowym, wojewódzkim i krajowym. Przede wszystkim koreluje z „Rządowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024 – 2030”, który określa podstawowe cele ogólne i szczegółowe do realizacji w skali kraju, wyznacza metody, narzędzia, wskaźniki, które mogą być wykorzystane w skali gmin dla osiągnięcia zakładanych celów przeciwdziałania przemocy domowej.

W opracowaniu przedmiotowego Programu uwzględniono zmiany ujęte w znowelizowanej ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz dokonano oceny i analizy aktualnego stanu zjawiska oraz podejmowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej na terenie gminy Pełczyce.

Opracowanie, przyjęcie i realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej jest wymogiem ustawowym, wynikającym z art. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1673) [dalej: ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej]. Niniejszy Program opracowany został zgodnie z ustawą z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 535).

Ustawa ta wprowadza m. in. zmiany w nazewnictwie – dotychczas stosowane określenie przemoc w rodzinie zostaje zastąpione przemocą domową, ofiary przemocy w rodzinie – osobami doznającymi przemocy domowej, sprawcy przemocy w rodzinie – osobami stosującymi przemoc domową. Stąd w niniejszym dokumencie w odniesieniu do skali zjawiska przemocy w danych statystycznych z procedury „Niebieskie Karty”, przeprowadzonej diagnozy czy w odniesieniu do planowanych działań będą pojawiać się zamiennie wszystkie te określenia.

II. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ

1. Definicja przemocy

Przemoc domowa w świetle ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności: narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę, ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej, istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

2. Formy przemocy

W literaturze przedmiotu najczęściej wyróżnia się następujące formy przemocy:

- a) **Przemoc fizyczna** – to intencjonalne zachowanie polegające na użyciu siły i prowadzące do naruszenia nietykalności cielesnej, nieprzypadkowych urazów, zranień, stłuczeń, złamań czy zasinień (m.in.: popychanie, obezwładnianie, szarpanie, policzkowanie, uderzanie pięścią, kopanie, duszenie, rzucanie przedmiotami, użycie przedmiotów lub narzędzi niebezpiecznych mogących spowodować utratę zdrowia lub życia).
- b) **Przemoc psychiczna** – nazywana również emocjonalną, naruszenie godności osobistej poprzez umyślne agresywne działania wykorzystujące mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie u ofiary pozytywnego obrazu własnej osoby, obniżenie u niej poczucia własnej wartości, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych. Zachowania sprawcy mają na ogół charakter poniżający lub budzący poczucie zagrożenia i wywołują emocjonalny ból lub cierpienie (m.in.: wyśmiewanie, wyzywanie, krytyka, groźby, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami).

- c) **Przemoc ekonomiczna** – naruszenie własności, np. kontrolowanie finansów, odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwienie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych materialnych potrzeb rodziny, ograniczenie dostępu do wspólnych pieniędzy, zmuszanie do proszenia o pieniądze, uniemożliwienie dostępu do konta bankowego, sprzedanie osobistych lub wspólnych rzeczy, przeglądanie czyich dokumentów, korespondencji itp.
- d) **Przemoc seksualna** – naruszenie intymności, np. wymuszanie pożycia seksualnego wbrew woli i bez zgody, wymuszanie nieakceptowanych praktyk seksualnych, w tym z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych, itp.
- e) **Zaniedbanie** – naruszenie obowiązku opieki ze strony osób bliskich, np. niezaspokajanie podstawowych potrzeb, np. edukacyjnych, pozbawienie jedzenia, ubrania, schronienia, nieudzielenie pomocy, brak pomocy w chorobie, itp.

3. Mechanizmy przemocy

- a) **syndrom wyuczonej bezradności** – powstaje w wyniku wielokrotnych doświadczeń związanych z nieudanymi próbami zatrzymania przemocy i poszukiwania pomocy. Osoba doświadczająca przemocy nabiera przekonanie, że cokolwiek zrobi, to i tak nie zmieni to jej sytuacji. Sprawia to, że nie potrafi zmotywować się do działania pomimo poczucia, że jest krzywdzona i źle traktowana oraz mimo wiedzy, że sprawca nie powinien tak postępować, że znęcanie się jest przestępstwem. Przejawia się zaniechaniem poszukiwania pomocy i biernym znoszeniem przemocy, zaprzestaniem podejmowania kolejnych kroków w kierunku wyjścia ze związku przemocowego.
- b) **zjawisko „prania mózgu”** – mechanizm polegający na systematycznym, świadomym i celowym oddziaływaniu na człowieka w celu zmiany jego przekonań, postaw, uczuć, potrzeb. Głównym celem takiego działania jest podporządkowanie osoby doznającej przemocy. Ma ona postępować zgodnie z wizją i pomysłem na jej życie wymyślonymi przez osobę stosującą przemoc. Konsekwencjami są m.in. utrata poczucia własnej wartości, wyczerpanie fizyczne i psychiczne. Metody stosowane w „praniu mózgu” to: izolacja, poniżanie i degradacja, monopolizacja uwagi, doprowadzenie do wyczerpania, wywołanie lęku i depresji, naprzemiennosc kary i nagrody.

- c) **zespół stresu pourazowego PTSD** –związany z sytuacjami, w których człowiek jest narażony na utratę zdrowia i życia. Nasilenie PTSD zależy od intensywności i czasu trwania traumy. Do podstawowych objawów należą: czujność i uporczywe, nadmierne pobudzenie spowodowane ciągłym stanem zagrożenia, bolesne powracanie wspomnień związanych z przemocą, nawet jeśli przemoc już się skończyła, koszmary senne i bezsenność. Osoba doznająca przemocy nie rozumie, co się z nią dzieje, odczuwa z jednej strony paraliż emocjonalny, a z drugiej potrzebę ucieczki lub walki, choć nie ma bezpośredniego sytuacyjnego zagrożenia. Samo rozstanie ze sprawcą może nie zlikwidować skutków pozostawania w związku przemocowym. Często potrzebna jest pomoc psychologiczna, czasem również psychiatryczna.
- d) **zjawisko wtórnej wiktyimizacji** – osoba doznająca przemocy na różnych etapach swojego życia może poszukiwać pomocy w poradzeniu sobie z sytuacją, w której się znalazła. Zwraca się wówczas o wsparcie do osób czy instytucji, które powinny go udzielić. Jeżeli napotka osoby, które zareagują bagatelizowaniem problemu lub obwinianiem osoby doznającej przemocy za sytuację, w której się znalazła, dochodzi do wtórnego zranienia. W takiej sytuacji mówimy o wtórnej wiktyimizacji osoby doznającej przemocy.
- e) **syndrom sztokholmski** – jest to rodzaj mechanizmu obronnego wyrażający się paradoksalną wdzięcznością, sympatią i troską dla sprawcy przemocy. Pojawia się u osób doznających przemocy domowej w związku z silnym stresem powstałym w sytuacji zagrożenia związanego z doznawaniem przemocy. Charakteryzuje się silną więzią emocjonalną ze sprawcą przemocy, polegającą m.in. na usprawiedliwianiu go, chronieniu przed konsekwencjami jego własnych działań, angażowaniu się w jego obronę, mimo że jego zachowanie skierowane jest przeciwko osobie doznającej przemocy.
- f) **mechanizm „psychologicznej pułapki”** – osoba doznająca przemocy nie jest w stanie zrezygnować ze związku, w który zainwestowała czas, uczucia, energię. Wierzy, że będzie lepiej, jeśli tylko ona się bardziej postara i będzie spełniać oczekiwania osoby stosującej przemoc. Wzmacnia to mechanizm zaangażowania i konsekwencji opisany w literaturze który wskazuje, że im więcej poświęcimy energii i czasu angażując się w sprawę, która jest dla nas ważna, tym bardziej będziemy chcieli być konsekwentni i trwać w swoim postanowieniu, nawet jeśli sytuacja jest dla nas niekorzystna

i krzywdząca. Mówiąc wprost – im bardziej osoba doznająca przemocy się stara i im więcej energii wkłada w to działanie, tym trudniej jej zrezygnować.

4. Cykle przemocy

Cechą charakterystyczną przemocy jest intencjonalność działań sprawcy. Nie oznacza to jednak, że jego celem jest wyrządzenie krzywdy członkom rodziny i zadanie im cierpienia. Jego intencją jest całkowite podporządkowanie sobie osób najbliższych i pełna kontrola nad nimi. Agresja i przemoc stają się narzędziem egzekwowania bezwzględnej posłuszeństwa. Przemoc domowa powtarza się i nasila wraz z upływem czasu.

Przemoc domowa najczęściej nie jest jednorazowym zdarzeniem. Zazwyczaj, jeżeli ktoś raz dopuścił się przemocy wobec bliskich osób, może zastosować ją po raz kolejny. Osoby zajmujące się zawodowo przeciwdziałaniem przemocy domowej obserwują, że przemoc przebiega według określonego, powtarzającego się schematu określanego mianem cyklu przemocy, który składa się z trzech faz niezależnie następujących po sobie: faza narastania napięcia, faza gwałtownej przemocy oraz faza miodowego miesiąca. Poszczególne fazy przemocy różnią się wyłącznie zakresem nasilenia oraz czasem trwania. Nie można określić jak długo będzie trwała dana faza w ramach konkretnej rodziny ani jak długo przemoc będzie się w niej utrzymywała.

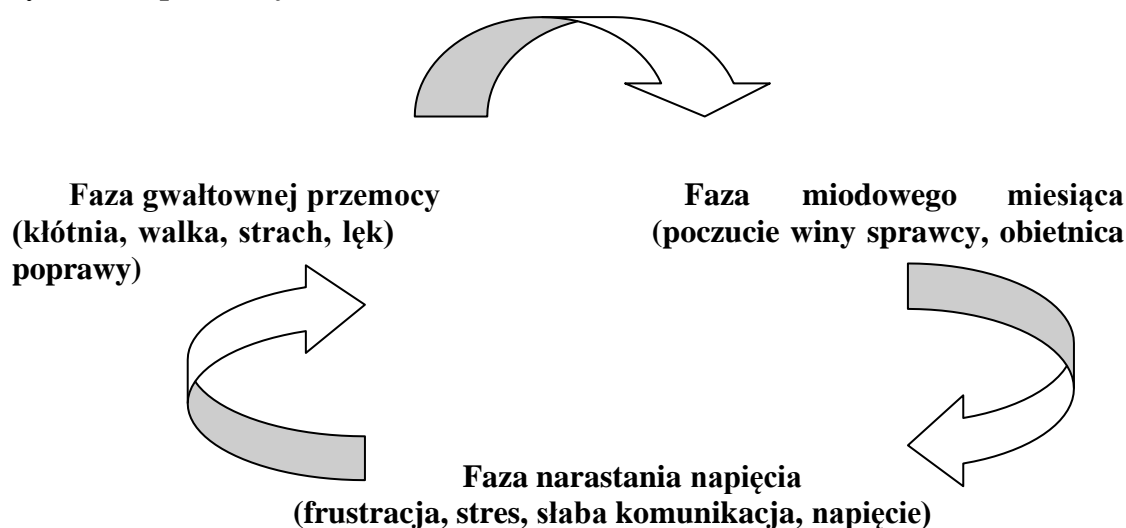
W pierwszej fazie narastania napięcia często nazywanej „ciszą przed burzą” pozornie wszystko wydaje się w porządku, ale u osoby stosującej przemoc narasta napięcie powodujące, że staje się on podirytowany, byle drobiazg go denerwuje, zaczyna prowokować kłótnie. Najmniejszy pretekst może być powodem do wszczęcia kłótni. Dochodzi do napięcia, które nie opada pomimo podejmowanych prób złagodzenia bądź rozwiązania konfliktu. Osoba doznająca przemocy podejmuje próby rozładowania napięcia, uspokojenia osoby stosującej przemoc, co często oznacza spełnienie jego żądań i oczekiwań. Osoba doznająca przemocy posiada błędne przekonanie, że w ten sposób może uniknąć przemocy. Cykliczni agresorzy sami nie potrafią opisać co się z nimi dzieje i co tak naprawdę jest nie w porządku, nie są w stanie opisać swoich emocji i oczekiwań. W tej fazie osoby doznające przemocy często mają dolegliwości psychosomatyczne (ból głowy, żołądka, bezsenność) spowodowane tym, że trwanie w napięciu, które zwiastuje, że wydarzy się coś złego, jest bardzo wyczerpujące dla organizmu i psychiki.

W wyniku eskalacji napięcia zaczyna się druga faza cyklu- faza gwałtownej przemocy, w której zdrowie i życie osoby doznającej przemocy może być poważnie zagrożone. W tej fazie

osoba doznająca przemocy najczęściej decyduje się wezwać policję, zwraca się do bliskich o wsparcie, może też potrzebować pomocy medycznej. Pod wpływem narastającego napięcia, złości, frustracji dochodzi do rozładowania negatywnych emocji w postaci agresji słownej jak i agresji fizycznej– uderzenia, kopania, popychania, duszenia, itp. Atak wściekłości sprawcy jest nieproporcjonalny do tego co pobudziło go do działania, a przyczyną eskalacji jest zazwyczaj jakaś błażostka.

Po wybuchu przemocy obserwuje się spadek napięcia, a osoba stosująca przemoc wyraża skruchę i chęć pogodzenia się. Trzecia faza nazywana jest fazą miodowego miesiąca, w której wszystko się zmienia. Zaczyna się ona po dokonaniu przez osobę stosującą przemoc ataku przemocy i wygaśnięcia napięcia. Doświadczenia, które osoba stosująca przemoc dostarczyła osobie doznającej przemocy w fazie miodowego miesiąca demobilizują ją do jakiegokolwiek działania i utrwala ją u osoby stosującej przemoc poczucie bezkarności oraz nadzieję, że następnym razem znowu sobie jakoś poradzi i uda się uzyskać przebaczenie. Gdy agresor wyładował już swoje negatywne emocje i zaczyna sobie zdawać sprawę z tego co zrobił, nagle staje się innym człowiekiem. Stara się znaleźć jakieś usprawiedliwienie i wytłumaczenie dla swojego zachowania. Okazuje skruchę, obiecuje poprawę i gwarantuje, że taka sytuacja nie będzie miała więcej miejsca. Ten etap pozwala osobie doznającej przemocy mieć nadzieję na lepszą przyszłość, utrudnia też podjęcie decyzji o szukaniu pomocy, ale fazy cyklu potarzą się. Z biegiem czasu przemoc staje się coraz gwałtowniejsza i dotkliwsza. Osoba stosująca przemoc nie przeprosza już tak gorliwie jak na początku, a fazy pojednania trwają krócej.

Błędne koło przemocy:

5. Skąd się bierze przemoc domowa

W dzisiejszych czasach przemoc domowa jest coraz częstszym problemem wielu rodzin. Wpływa na nią sporo czynników życia codziennego każdego człowieka, np. wszelkie zmagania się chociażby ze stresem, pracą, chorobą, alkoholem, środkami odurzającymi itp. Zachowania przemocowe mogą być także spowodowane przez to, co osoba, która krzywdzi, przeżyła np.: w dzieciństwie, jak była traktowana przez swoich rodziców i jakie wzorce wyniosła z takiego wychowania. Człowiek często nie zdaje sobie sprawy z tego, że to, co robi, jest złe, a jeśli nawet jest w pełni świadomy swoich poczynań, to nie potrafi tego w żaden sposób zmienić.

Osoby, które stosują przemoc wobec najbliższych, często doznawały jej w dzieciństwie. Niektóre z nich były bite i poniżane przez bliskich, inne były świadkami takich zachowań. Zarówno jedni, jak i drudzy nauczyli się, że przemoc wyznacza pozycje w rodzinie, wymusza posłuszeństwo i pozwala na szybkie wyegzekwowanie od innych tego, czego się od nich oczekuje.

Osoby stosujące przemoc często nie radzą sobie z własnymi emocjami. Niektóre mają niskie poczucie własnej wartości, są niepewne swojej pozycji w rodzinie i w kontaktach z osobami spoza rodziny, co może skutkować zazdrością i potrzebą kontrolowania innych. Obawiają się negatywnych ocen innych osób, przeżywają lęk przed opiniami na swój temat. Łatwo wpadają w złość i gniew. Niektórzy po aktach przemocy odczuwają wstyd i poczucie winy, dlatego aby poradzić sobie z tymi trudnymi uczuciami, próbują przerzucić odpowiedzialność za swoje zachowanie na inne osoby, które skrzywdzili.

Należy zauważyć, że w znowelizowanej ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej jednoznacznie określono, że dziecko będące świadkiem przemocy ponosi tak samo poważne konsekwencje jak to, które je bezpośrednio doświadcza. Obserwując przemoc domową, przeżywają one te same emocje co bezpośrednio doznający jej członkowie rodziny. Mogą odczuwać silny lęk o członka rodziny, bezradność i związane z tym poczucie winy. Przemoc wpływa na ich rozwój- potrzebują szybkiej zmiany w rodzinie.

Przemoc może też wynikać z systemu przekonań i być narzędziem do narzucania swoich poglądów lub przekonań. Mogą one dotyczyć ról i pozycji w rodzinie, relacji między członkami rodziny, sposobu wychowywania dzieci.

Używanie alkoholu, środków odurzających czy leków może być także poważnym źródłem zachowań przemocowych. Badania pokazują, że prawdopodobieństwo wystąpienia przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym jest dwukrotnie większe niż w rodzinach, w których ten

problem nie występuje. Jednakże pojawieniu się przemocy domowej mogą sprzyjać także: trudna sytuacja finansowa, kłopoty mieszkaniowe, problem w pracy, bezrobocie, pogorszenie się relacji pomiędzy partnerami - problemy małżeńskie itp.

Nikt nie rodzi się z misją krzywdzenia innych ludzi, rodzi się z pewnym zapisem genetycznym, który rozwija się podczas całego życia. Wskazane czynniki ryzyka mogą jedynie sprzyjać pojawieniu się przemocy domowej i zwiększać prawdopodobieństwo jej wystąpienia.

III. PODSTAWY I REGULACJE PRAWNE PROGRAMU

Poniżej wymieniono podstawowe akty prawne i dokumenty podejmujące temat przeciwdziałania przemocy i regulujące postępowanie różnych podmiotów w stosunku do osób stosujących przemoc domową oraz osób doznających przemocy domowej, a które uregulowania uwzględniono w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Pełczyce na lata 2025 – 2030:

Dokumenty prawa międzynarodowego:

- Konwencja Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej.
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1385 z dnia 14 maja 2024r. w sprawie zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej.

Akty prawa krajowego:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku;
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej;
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji;
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty;
- Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym;
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny;
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy;
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego;
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny;
- Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego;
- Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich.

Rozporządzenia wykonawcze:

- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023r. w sprawie wzoru zaświadczenia o zgłoszeniu się do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wzoru zaświadczenia o ukończeniu tych programów, a także wzorów pouczeń w związku z uczestnictwem osób stosujących przemoc domową w tych programach.
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób zatrudnionych w tych ośrodkach.
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 21 czerwca 2023 r. w sprawie wzoru pouczenia rodziców, opiekunów prawnych lub faktycznych dziecka, któremu pracownik socjalny zapewnił ochronę w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą domową.
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 sierpnia 2023 r. w sprawie określenia wzoru i sposobu udostępniania urzędowego formularza wniosku o zobowiązanie osoby stosującej przemoc domową do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub o wydanie zakazu zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, lub zakazu zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej, lub zakazu kontaktowania się z osobą doznającą przemocy domowej, lub zakazu wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, lub obiektu sportowego, do których uczęszcza osoba doznająca przemocy domowej, miejsca pracy lub innego miejsca, w którym zwykle lub regularnie przebywa osoba doznająca przemocy domowej, i przebywania na tym terenie.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 sierpnia 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 4 września 2023 r. w sprawie procedury postępowania Policji przy wykonywaniu przez pracownika socjalnego zapewnienia ochrony dziecku w razie zagrożenia jego życia lub zdrowia w związku z przemocą domową oraz podejmowaniu decyzji o zapewnieniu tej ochrony.

1. Uzasadnienie konieczności wprowadzenia programu

W myśl art. 6 ust. 2 pkt 1 – 4 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- 3) zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Art. 9b ust. 2 pkt 4 ww. ustawy stanowi, że do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należy m.in. opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej.

Jak wynika z przytoczonych przepisów powstanie wymienionego Programu wynika wprost z założeń zawartych w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej i pozwala jednocześnie na dokonanie szczegółowej analizy problemu oraz prezentuje konkretne metody przeciwdziałania przemocy występującej w społeczności lokalnej, jaką tworzą na co dzień mieszkańcy gminy Pełczyce. Program jest kontynuacją działań podejmowanych w ramach realizacji wcześniejszego dokumentu. Istotnym elementem programu jest zatem dalsze wprowadzanie w życie działań mających na celu z jednej strony podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków

przemocy oraz promowanie metod wychowawczych bez używania przemocy, a z drugiej strony zapewnienie ochrony i udzielanie pomocy osobom dotkniętym przemocą domową, a także upowszechnianie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy zarówno osobom dotkniętym przemocą, jak i stosującym przemoc domową.

Potrzeba podejmowania działań zapobiegających przemocy domowej wynika również z zapisów ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283) oraz ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151) i ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2024 r. poz. 145).

2. Zmiany prawne w systemie przeciwdziałania przemocy w 2023 r.

W 2023 r. doszło do bardzo istotnych zmian w przepisach prawa, które rzutują bezpośrednio na funkcjonowanie systemu przeciwdziałania przemocy domowej. Najważniejsze z nich zostały wprowadzone do porządku prawnego RP, na mocy:

- 1) ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 535);
- 2) ustawy z dnia 13 stycznia 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 289).

Pierwsza ze wspomnianych powyżej ustaw dokonała zmiany określenia przedmiotu ustawy z „przemocy w rodzinie” na „przemoc domową”. Pojęcie „przemoc domowa” jest pojęciem szerszym, obejmującym więcej desygnatów aniżeli „przemoc w rodzinie”.

Zgodnie z definicją zawartą w art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, przez przemoc domową należy rozumieć „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub

- możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Treść art. 2 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy definiuje „osobę doznającą przemocy domowej” jako:

- a) małżonka, także w przypadku, gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków;
- b) wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków;
- c) rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków;
- d) osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków;
- e) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków;
- f) osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków;
- g) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania;
- h) małoletniego
- wobec których jest stosowana przemoc domowa.

Dyspozycja art. 2 ust. 2 wymienionej ustawy przesądza o tym, że przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa w ust. 1 pkt 2 ustawy.

Znowelizowane przepisy kreują po stronie osób stosujących przemoc obowiązek uczestnictwa w programach korekcyjno – edukacyjnych lub programach psychologiczno – terapeutycznych. W ustawie - Kodeks wykroczeń, wspomniana nowelizacja wprowadziła nowy rodzaj czynu zabronionego, którego konstrukcja pozwala nałożyć sankcje za niezastosowanie się do obowiązków przez osoby stosujące przemoc domową skierowane do uczestnictwa w programach korekcyjno– edukacyjnych lub programach psychologiczno – terapeutycznych. Zgodnie z nowym brzmieniem art. 11a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, osoba doznająca przemocy domowej może żądać, aby właściwy sąd zobowiązał osobę stosującą przemoc domową do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazał zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia. Co więcej, zgodnie

ze znowelizowaną treścią art. 15aa ustawy o policji, policjant ma prawo wydać wobec osoby stosującej przemoc domową, stwarzającej zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby doznającej tej przemocy, nakaz natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia i zakaz zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia.

Nowelizacji uległy również przepisy regulujące funkcjonowanie w gminie Zespołu Interdyscyplinarnego. Dodany ust. 5a w art. 9a ustawy nakłada na jej członków obowiązek odbycia szkolenia w terminie 12 miesięcy od dnia ich powołania w skład Zespołu. Stosownie do treści art. 9a ust. 6b ustawy Zespół Interdyscyplinarny opracowuje i przyjmuje regulamin określający szczegółowe warunki funkcjonowania zespołu oraz tryb i sposób powoływania grup diagnostyczno-pomocowych.

Obowiązkowymi szkoleniami objęto również członków grup diagnostyczno – pomocowych (art. 6 ust. 6 pkt 4 ustawy). Nowelizacją zintensyfikowano również częstotliwość posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego, które to obecnie muszą odbywać się nie rzadziej aniżeli raz na dwa miesiące, a udział w posiedzeniu jest obowiązkowy.

Nadto ustawa reguluje możliwość złożenia skargi przez osobę objętą procedurą „Niebieskie Karty” do właściwego wójta, burmistrza albo prezydenta miasta na działalność Zespołu Interdyscyplinarnego lub członka tego Zespołu. Skarga rozpoznawana jest w trybie przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego.

IV. PRZEMOC W ŚWIETLE DANYCH Z TERENU GMINY PEŁCZYCE

1. Zasoby instytucjonalne w obszarze problemu przemocy domowej

Realizatorami działań interwencyjnych, przewidzianych w Gminnym Programie, są członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno - pomocowych. W skład Zespołu Interdyscyplinarnego w Pełczycach, powołanego przez Burmistrza Gminy Pełczyce wchodzi przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, policji, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, oświaty, ochrony zdrowia, kuratorów sądowych oraz przedstawiciel stowarzyszenia.

Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należy w szczególności: diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym, inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonanie właściwym podmiotom, inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową, opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, powoływanie grup diagnostyczno – pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań, monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”, kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno – edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno – terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową, składanie na wniosek grupy diagnostyczno – pomocowej: zawiadomienia o popełnionym przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, przekazywanie dokumentacji według miejsca zamieszkania osoby doznającej przemocy domowej i dokumentacji zawierającej dane osób doznających przemocy oraz osób zgłaszających podejrzenie stosowania przemocy domowej.

Realizacja działań w tym zakresie wymaga podejmowania wieloaspektowych i wielokierunkowych działań strategicznych, a zwłaszcza tych uprzedzających, czyli diagnozujących, informujących i edukacyjnych kierowanych do ogółu mieszkańców gminy. Należy przy tym pamiętać, że zwiększona liczba ujawnianych przypadków przemocy domowej świadczy o poszerzeniu wiedzy na temat tego zjawiska, a każdy zgłoszony przypadek przemocy domowej

to odpowiedź społeczeństwa na brak przyzwolenia na to zjawisko, to także świadomość, że przemoc jest przestępstwem. Przeciwdziałać zjawisku przemocy domowej można poprzez podejmowanie działań o charakterze interdyscyplinarnym, które poprzez kompleksowe, wielowymiarowe udzielanie pomocy osobą dotkniętym przemocą, koordynację działań podmiotów działających w tym zakresie – zwiększają jej skuteczność oraz umożliwiają wzajemne uczenie się, dzielenie wiedzą i doświadczeniami.

2. Skala zjawiska przemocy domowej na podstawie danych statystycznych

Przemoc domowa jest trudnym problemem rodzin, osób, które jej doświadczają i często nie chcą mówić o swoim problemie ze względu na strach, poczucie winy, obawę przed osądzeniem, strach przed zmianą czy też osądzeniem ze strony rodziny lub też społeczności lokalnej. Przemocy domowej towarzyszy również wiele stereotypów, które powstrzymują osoby doświadczające przemocy przed udaniem się po pomoc, w związku z czym coraz częściej zjawisko przemocy domowej poruszane jest w różnych kampaniach, akcjach informacyjnych.

Na terenie gminy Pełczyce zamieszkuje 7197 mieszkańców, w tym 2359 w mieście (dane z roku 2023). Z pomocy Miejsko- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pełczycach w roku 2023 korzystało ogółem 158 rodzin, liczba osób w rodzinie wynosiła 387. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokajania niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka, a osoby i rodziny korzystające z pomocy są obowiązane do współdziałania w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej.

Istnieje zatem potrzeba podejmowania kompleksowych działań skierowanych do osób doświadczających przemocy domowej jak również osób stosujących przemoc domową. Od problemu przemocy nie są wolne również rodziny zamieszkujące gminę Pełczyce. Przemoc domowa często łączy się z problemem nadużywania alkoholu i występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym. Skala zjawiska przemocy domowej została przedstawiona w oparciu o posiadane statystyki i dane. Oszacowanie zjawiska przemocy możliwe jest między innymi dzięki procedurze „Niebieskie Karty”

W latach 2021-2023 zostało wszczętych łącznie 42 procedury „Niebieskie Karty” z czego najwięcej 22 NK - w roku 2023. Zestawienie danych w formie tabeli jasno obrazuje, iż co roku zmienia się ilość rodzin, które są objęte procedurą „Niebieskie Karty”.

Tabela nr 1. Liczba sporządzonych „Niebieskich Kart” wszczynających procedurę w latach 2021 – 2023.

Rok	2021	2022	2023
Liczba sporządzonych „Niebieskich Kart” wszczynających procedurę w poszczególnych latach	9	11	22

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych.

Formularze „Niebieska Karta-A” są przekazywane do Zespołu Interdyscyplinarnego przez następujące instytucje:

- Policję,
- jednostki organizacyjne pomocy społecznej,
- placówki oświatowe,
- placówki ochrony zdrowia,
- Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Poniższa tabela obrazuje liczbę wszczętych procedur „Niebieskie Karty” przez poszczególne instytucje w latach 2021 – 2023.

Tabela nr 2. Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” przez poszczególne instytucje w latach 2021 – 2023.

Rok	2021	2022	2023
Ogółem	9	11	22
Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pelczycach	0	0	0
Policja	9	11	22
Placówki oświatowe	0	0	0
Ośrodki zdrowia	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych.

Procedura była wszczynana jedynie przez funkcjonariuszy Policji przybywających na interwencję bądź podczas przyjęcia zawiadomienia od osoby doznającej przemocy - 42 NK, Nie odnotowano wszczęcia procedury NK przez inne instytucje.

Każda wszczęta procedura ma swoją kontynuację w pracy indywidualnej z osobami doznającymi przemocy, jak i również z osobami stosującymi przemoc. Szczegółowe działania pomocowe były ustalane w czasie spotkań grup roboczych i grup diagnostyczno - pomocowych. Grupy miały na celu omówienie dotychczasowych działań podejmowanych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. Powoływane były w celu rozwiązywania problemów związanych z występowaniem przemocy domowej w indywidualnych przypadkach, dlatego liczba ich posiedzeń uzależniona była od indywidualnych potrzeb.

Grupy robocze i diagnostyczno – pomocowe najczęściej spotykały się w 2023 r. aż 46 razy.

Poniższa tabela przedstawia liczbę spotkań grup roboczych i grup diagnostyczno - pomocowych w latach 2021 r. – 2023 r.

Tabela 3. Liczba spotkań grup roboczych i grup diagnostyczno - pomocowych w latach 2021 – 2023.

Rok	2021	2022	2023
Ogółem	14	16	46
Liczba grup roboczych	14	16	36
Liczba grup diagnostyczno - pomocowych	0	0	10

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych.

Grupą najczęściej doświadczającą przemocy na terenie gminy Pełczyce były kobiety - 27 przypadków. Jako najczęściej występujące formy przemocy wskazane zostały przemoc psychiczna oraz fizyczna, rzadziej przemoc ekonomiczna, seksualna czy inne rodzaje zachowań przemocowych.

Natomiast przemoc wobec dzieci została ujawniona na poziomie 8 przypadków, z czego dominującą formą była przemoc psychiczna. Należy również zwrócić uwagę, że w gminie Pełczyce w latach 2021 – 2023 zdiagnozowano problem przemocy wobec seniorów i osób niepełnosprawnych – 12 przypadków.

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób, wobec których istnieje podejrzenie, że były dotknięte przemocą w latach 2021-2023.

Tabela nr 4. Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że były dotknięte przemocą w latach 2021-2023.

Rok	2021	2022	2023
Ogółem	7	14	24
Kobiety	4	10	14
- w tym osoby starsze i niepełnosprawne	1	3	5
Mężczyźni	3	4	2
- w tym osoby starsze i niepełnosprawne	1	0	2
Małoletni	0	0	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych.

W gminie Pełczyce osobami stosującymi przemoc domową w latach 2021-2023 są zarówno mężczyźni łącznie 25 przypadków, jak i kobiety 7 przypadków.

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w latach 2021- 2023.

Tabela nr 5. Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w latach 2021- 2023.

Rok	2021	2022	2023
Ogółem	7	8	17
Kobiety	2	2	3
- w tym osoby starsze i niepełnosprawne	1	0	0
Mężczyźni	5	6	14
- w tym osoby starsze i niepełnosprawne	1	0	1
Małoletni	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych.

Kolejna tabela przedstawia liczbę zamkniętych procedur „Niebieskie Karty”, w tym z powodu: ustania przemocy oraz braku zasadności prowadzenia działań oraz liczbę przekazanych do innego Zespołu Interdyscyplinarnego ze względu na zmianę miejsca zamieszkania w latach 2021-2023.

Tabela nr 6. Liczba zamkniętych procedur „Niebieskie Karty”, w tym z powodu: ustania przemocy oraz braku zasadności prowadzenia działań oraz liczba przekazanych do innego Zespołu Interdyscyplinarnego ze względu na zmianę miejsca zamieszkania w latach 2021-2023.

Rok	2021	2022	2023
Ogólnie	7	10	20
Ustanie przemocy	4	7	10
Brak zasadności prowadzenia działań	3	3	10
Przekazano do innego Zespołu Interdyscyplinarnego ze względu na zmianę miejsca zamieszkania	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych.

Najwięcej procedur „Niebieskie Karty” zamknięto z powodu: ustania przemocy w 2023 r. - 10 NK, z braku zasadności prowadzenia działań w 2023 r.- 10 NK,. Natomiast nie przekazano NK do innego Zespołu Interdyscyplinarnego ze względu na zmianę miejsca zamieszkania.

Jeśli chodzi o działania podjęte wobec sprawców przemocy w gminie Pełczyce w większości przypadków sprawa przemocy została zgłoszona dzielnicowemu KPP Posterunku Policji w Pełczycach lub innemu funkcjonariuszowi Policji, pracownikowi Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz została wszczęta procedura „Niebieskie Karty”.

W ramach działań były kierowane wnioski do Prokuratury Rejonowej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Sądu Rejonowego. Były również podejmowane inne działania, takie jak rozmowy wspierające, informujące, dyscyplinujące oraz skierowania na programy korekcyjno – edukacyjne prowadzone przez PCPR w Choszcznie. Wśród działań podejmowanych na rzecz ofiar przemocy znalazły się skierowania do psychologa, prawnika.

Ponadto osoby kierowane były do lekarzy specjalistów i terapeutów uzależnień. Do innych działań należały: pomoc pedagoga szkolnego, pomoc finansowa, pomoc rzeczowa, pomoc w formie pracy socjalnej, wsparcie asystenta rodziny oraz szkolne programy profilaktyczne.

Reasumując, w gminie Pełczyce dominującą formą przemocy jest znęcanie się fizyczne i psychiczne, a ofiarami przemocy najczęściej są kobiety, natomiast sprawcami przemocy są mężczyźni. Na przestrzeni 2021-2023 roku można zauważyć, że ilość prowadzonych procedur NK w gminie Pełczyce rośnie z niepokojącym zjawiskiem wzrastania przypadków podejrzenia stosowania przemocy wobec małoletnich.

3. Diagnoza zjawiska przemocy domowej i stan wiedzy na temat przemocy wśród mieszkańców

Diagnoza przeprowadzona została z wykorzystaniem kwestionariusza ankiety w okresie od maja do czerwca 2024 roku wśród dwóch grup mieszkańców gminy Pełczyce tj. 130 osób dorosłych oraz 130 uczniów szkół podstawowych. Głównym celem diagnozy było pozyskanie wiarygodnych informacji na temat zjawiska przemocy domowej, a końcowe wnioski posłużą poprawie skuteczności działań w przeciwdziałaniu temu zjawisku.

Problem przemocy domowej dotyka osób różnej płci i wieku, pochodzących ze wszystkich warstw społecznych. W poszukiwaniu zróżnicowanego doboru próby do badania dla skutecznej diagnozy zjawiska przemocy domowej uwzględniono zróżnicowane grupy społeczne. Dlatego przystępując do planowania sposobów pozyskania rzetelnej diagnozy uwzględniono przeprowadzanie badania wśród odbiorców takich instytucji jak:

- Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pełczycach
- Polskiego Związku Emerytów Rencistów i Inwalidów w Pełczycach
- Stowarzyszenia Przyjaciół Ziemi Pełczyckiej
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pełczycach
- I Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Choszczynie – rejon gminy Pełczyce
- Komendy Powiatowej Policji w Choszczynie - Posterunku Policji w Pełczycach
- NZOZ „AKMED” w Pełczycach
- Szkoły Podstawowej w Pełczycach
- Szkoły Podstawowej w Lubianie
- Szkoły Podstawowej w Chrapowie

- Szkoły Podstawowej w Będargowie

Zbadanie zjawiska przemocy jest dość trudne. Niektórzy respondenci przemilczają zjawisko przemocy domowej, gdyż stanowi ona temat wstydlivy, wrażliwy dlatego też uzyskiwane wyniki badania mogą nie odzwierciedlać w pełni skali zjawiska przemocy. W celu minimalizowania tych efektów w badaniu zastosowano pytania dotyczące znajomości przypadków przemocy w najbliższym otoczeniu oraz osobistych doświadczeń respondentów z przemocą – jako osób doznających przemocy oraz osób stosujących przemoc.

Przeprowadzone badania miały na celu oszacowanie skali i form przemocy domowej, diagnozę postaw mieszkańców wobec problemu przemocy domowej, znajomość instytucji pomagających osobom/rodzinom, w których występuje przemoc oraz diagnozę instytucjonalnych zasobów do przeciwdziałania przemocy domowej.

Wyniki i analiza przeprowadzonych ankiet zaprezentowano w dwóch grupach: wśród dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych, co posłużyło wychwyceniu nasilenia zjawiska oraz zaobserwowaniu ogólnych tendencji. Wyniki diagnozy są podsumowaniem badania ankietowego „Występowanie zjawiska przemocy domowej oraz stanu wiedzy na temat przemocy wśród mieszkańców Gminy Pełczyce” przeprowadzonego przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Pełczyce.

Badanie diagnozujące problemy społeczne związane z przemocą domową na terenie gminy Pełczyce przeprowadzono z wykorzystaniem ilościowych technik badawczych. Badanie ilościowe realizowane było przy użyciu papierowego kwestionariusza, który zapewnił standaryzację zbieranych danych. Koncepcja danych uwzględniła zapewnienie trafności i rzetelności planowanych działań z czym wiązała się przede wszystkim triangulacja źródeł danych czyli połączenie zastosowania ilościowych i jakościowych metod badawczych, które służyły weryfikacji informacji pochodzących z różnorodnych źródeł. Podejście triangulacyjne umożliwiło lepsze dotarcie do danych, co sprawiło, że badacze mogli spojrzeć na analizowany problem z wielu perspektyw. Badanie polegało na zgromadzeniu danych od osób niepełnoletnich - uczniów 4 szkół podstawowych oraz dorosłych mieszkańców gminy. Miało na celu poznanie skali zjawiska przemocy, w szczególności przemocy domowej, a także oceny świadomości dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych na temat przemocy. Realizując badanie skupiono się przede wszystkim na uzyskaniu informacji na temat wiedzy o przypadkach występowania lokalnie różnych form przemocy oraz oceny prowadzonych działań mających na celu przeciwdziałanie przemocy.

W celu znalezienia odpowiedzi na główne kwestie problemowe zostały przeprowadzone dwa rodzaje ankiet. Do badania wybrano grupy, których opinie pozwalają na wieloaspektowe potraktowanie badanej tematyki przemocy, analizę nasilenia i dynamiki wybranych problemów. Każdy z respondentów wniósł coś nowego względem badanych zagadnień i pozwolił na uzyskanie bardziej rzetelnej diagnozy oraz lepsze zrozumienie problematyki. Dzieci i młodzież ze szkół podstawowych w klasach 4-8 zostali przebadani kwestionariuszami dostosowanymi do ich wieku i poziomu dojrzałości. Natomiast dla dorosłych mieszkańców gminy przygotowany był kwestionariusz, który skupiał się na bezpośredniej styczności ze zjawiskiem przemocy. Każda ankieta została wypełniona dobrowolnie przez respondenta. W przypadku dzieci i młodzieży badanie było prowadzone na terenie placówek oświatowych. Ankietowani przed udziałem w badaniu byli informowani o całkowitej anonimowości oraz o zasadach wypełniania papierowych kwestionariuszy, tak aby unikać ewentualnych braków danych. Wyniki przedstawione w diagnozie mają zarówno charakter procentowy, jak i liczbowy z uwagi na zastosowanie pytań w których można było udzielić więcej niż trzy odpowiedzi. Badanie zrealizowane zostało przy użyciu standaryzowanego kwestionariusza ankiety rozdawanego i odbieranego przez Przewodniczącą Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Pełczycach.

Wyniki przeprowadzonych badań ankietowych wśród dzieci i młodzieży przedstawiają się następująco:

- a) Większość ankietowanych uczniów bo aż 95% wskazało, że wie czym jest przemoc, a 85% wie czym jest przemoc domowa. Tak więc można stwierdzić, że dotychczas prowadzone działania profilaktyczne w szkołach podstawowych były skuteczne i przyczyniły się do pozytywnego wyniku badania.
- b) Najczęściej dzieci i młodzież definiowali przemoc jako brak umiejętności panowania nad emocjami, a także przyjmowanie zachowania agresywnego przez członka rodziny – mamę, tatę. Odpowiedzi dzieci i młodzieży ukazują konieczność podejmowania działań profilaktycznych skierowanych do osób dorosłych w zakresie panowania nad emocjami. Pozwoliłoby to wypracować umiejętność samokontroli mającej większy wpływ na zachowanie, co ograniczyłoby niepożądane zachowania przemocowe.
- c) Jak wynika z ankiet uczniowie kojarzą najczęściej przemoc domową z agresją fizyczną poprzez zachowania takie jak uderzanie, duszenie, przypalanie ciał przedmiotami, szarpanie. Następną liczną grupę odpowiedzi stanowiły zachowania związane z przemocą psychiczną, które mają na celu zranienie ofiary, osłabienie jej pewności siebie oraz

umożliwienie sterowania takie jak: groźenie, szantaż i nadmierna krytyka. Najbardziej uczniowie postrzegają jako przemoc domową wymuszanie współżycia seksualnego oraz ograniczanie snu i pożywienia.

- d) Większość ankietowanych uczniów nie ma problemu z jednoznacznym określeniem rodzaju przemocy domowej. Badanie uczniów wykazało, że najbardziej rozpoznawalna jest przemoc fizyczna – 98 badanych, następnie przemoc psychiczna - 88 badanych. W odpowiedziach znalazła się także przemoc seksualna. Badania pokazują, że dzieci i młodzież, aż 90% ankietowanych posiada wiedzę na temat zachowań przemocowych. Potrafią podjąć decyzję, w których sytuacjach nie należałoby używać przemocy.
- e) Znaczna część dzieci i młodzieży - 75% wskazała, że nie zna nikogo i nie podejrzewa wśród swoich kolegów lub koleżanek, aby doznawali przemocy domowej. Jednakże, aż 92% przyznaje, że mając wiedzę o powyższym zjawisku poinformowałoby kogoś z dorosłych. Natomiast w razie konieczności gdyby sami doznawali przemocy domowej najchętniej zwróciliby się o pomoc do pedagoga - 73 uczniów, następnie wychowawcę – 67 uczniów, co świadczy o dużym zaufaniu ankietowanych do pracowników oświaty. Dużym zaufaniem uczniowie obdarzyliby także innego członka rodziny – 55 ankietowanych i Policję - 52 ankietowanych. Niewiele mniej ankietowanych poinformowałoby mamę i tatę – 46 osób. Dane liczbowe przedstawione na wykresie 11 pokazują, że uczniowie mają poczucie bezpieczeństwa na terenie szkoły. Kolejną liczną grupę odpowiedzi stanowiły te w których uczniowie wskazywali najbliższych członków rodziny jako osoby dorosłe, do których mają zaufanie.

Natomiast w badaniach w których wzięły udział osoby dorosłe wyniki przedstawiają się następująco:

- a) Największy odsetek badanych mieszkańców gminy Pełczyce deklaruował, że najczęstszą przyczyną przemocy domowej są używki (np. alkohol, narkotyki itp.) - 113 badanych, co potwierdzają także kolejne odpowiedzi respondentów na pytanie, że przemoc domowa najczęściej występuje w rodzinach w których członkowie mają problem z nadużywaniem alkoholu – 111 badanych. Rodziny z problemem alkoholowym są rodzinami pewnego szczególnego ryzyka. W społeczeństwie funkcjonuje jednak równie mylne przekonanie, jakoby przemoc występowała głównie w takich domach. Jest to mit i stereotyp, podobnie jak stwierdzenie, że za przemoc „odpowiada” alkohol, bo za przemoc odpowiada ten, kto przemoc stosuje. Wskazuje to na utrzymanie się także w naszej gminie popularnego

stereotypu związanego ze zjawiskiem przemocy domowej i postrzeganie alkoholizmu jako przyczyny. Alkoholizm i przemoc domowa są dwiema społecznymi problemami, które często są ze sobą powiązane. Jak wynika z badań według ankietowanych, alkohol bezpośrednio prowadzi do przemocy. Jednakże, alkohol sam w sobie nie jest przyczyną agresji, lecz może działać jako katalizator, osłabiając zdolność do kontrolowania zachowań i impulsów, co sprawia że łatwiej wtedy stosować przemoc. Ważne jest, żeby podjąć działania profilaktyczne uświadamiające, że odpowiedzialność za przemoc spoczywa na osobie ją popełniającej, a nie na substancji. Podnoszenie świadomości na temat związku między alkoholizmem a przemocą domową jest kluczowe w zapobieganiu i zwalczaniu tych problemów. Ważne jest, aby osoby doznające przemocy i osoby uzależnione wiedziały, że istnieje droga do zdrowienia i bezpieczeństwa.

- b) Największy odsetek badanych dorosłych mieszkańców (42%) deklaruwał, że osobiście nie zna rodzin zamieszkujących na terenie gminy Pełczyce, w których występuje przemoc domowa, ale słyszał/a o takich przypadkach. Mniejszy odsetek 33% badanych mieszkańców deklaruwał, że nie zna takiej rodziny. Tym samym ponad połowa respondentów nie miała bezpośredniego kontaktu z rodziną w której występuje przemoc domowa – 75% respondentów. Natomiast 25% badanych zna przynajmniej jedną rodzinę, w której występuje przemoc domowa.
- c) Niezależnie od formy przemocy, według 103 badanych mieszkańców, grupą najbardziej zagrożoną jej doświadczaniem są kobiety, a na kolejnej pozycji znalazły się dzieci i młodzież na co zwróciło uwagę 45 respondentów. Natomiast według 109 badanych mieszkańców grupą stosującą przemoc domową są mężczyźni.
- d) W badaniu 19% badanych przyznało, że doświadczyło przemocy domowej, natomiast 5% badanych przyznało, że było sprawcą przemocy domowej, natomiast na bycie świadkiem 30% ankietowanych.
- e) Największy odsetek badanych mieszkańców gminy Pełczyce - 88 respondentów deklaruowało, że w sytuacji bycia świadkiem przemocy zawiadomiliby odpowiednie służby. Uzyskany wynik pokazał, że mieszkańcy wysoko oceniają zaufanie do służb, które poinformowałiby o zauważonym problemie przemocy domowej. Kolejno ankietowani wskazali, że podjęliby również działania wobec osoby doznającej przemocy w postaci wysłuchania oraz przekazania jej informacji o możliwości uzyskania pomocy – 91 osób.

- f) Badani mieszkańcy zostali poproszeni o podanie najbardziej oczekiwanych przez nich działań oraz najbardziej skutecznych działań, których celem jest przeciwdziałanie zjawisku przemocy domowej. Wśród najbardziej oczekiwanych działań respondenci wymieniali:
- ograniczenie sprzedaży alkoholu;
 - większa dostępność do psychologa i terapeuty uzależnień oraz powstanie instytucji w których osoba doznająca przemocy może otrzymać pomoc np. punktu konsultacyjnego dla osób uwikłanych w przemoc oraz utworzenie mieszkań chronionych;
 - uświadamianie mieszkańców czym jest przemoc i gdzie osoba doznająca przemocy może otrzymać pomoc poprzez np. organizację akcji społecznych, warsztaty, spotkania, akcje publiczne, szkolenia otwarte, prelekcje.
- g) Zdaniem respondentów w pytaniu zamkniętym uzyskano informację, że na skuteczną pomoc osobom doznającym przemocy domowej wpłynęłyby takie działania jak: informowanie o instytucjach pomagających osobom doznającym przemocy, zwiększenie dostępności do poradnictwa: prawnego, socjalnego, psychologicznego itp. oraz izolowanie osób stosujących przemoc od ofiar. Jednakże 73% badanych wykazała, że raczej tak i zdecydowanie tak jest dostępność do instytucji w których ofiary przemocy mogą uzyskać pomoc. Niewiele 8% badanych wskazało na odpowiedzi raczej nie i zdecydowanie nie.
- h) Znaczna część ankietowanych wskazała, że osoby doznające przemocy domowej mogą liczyć na pomoc takich instytucji jak Policja, na którą wskazało aż 113 badanych oraz Miejsko –Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w opinii aż 103 osób dorosłych. Tym samym należy zauważyć, że dorośli mieszkańcy gminy wysoko oceniają działania powyższych instytucji, które są zaangażowane w działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.
- i) Respondenci wyrazili opinię w kwestii prowadzonych w gminie działań profilaktycznych związanych z problemem przemocy domowej. Należy zauważyć, że prawie połowa respondentów 43% pozytywnie ocenia lokalnie prowadzone działania mające na celu przeciwdziałanie przemocy, oceniając dobrze. Niewiele mniej 38% wskazało na dostatecznie. Zadawalający jest także wynik, w którym uzyskano odpowiedź, że połowa ankietowanych słyszała o funkcjonowaniu Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Pełczyce.

4. Rekomendacje do działań

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy oraz danych statystycznych w Programie wskazano konieczność realizacji w gminie Pełczyce następujących działań w sferze przeciwdziałania przemocy domowej:

- współpraca w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego w Pełczycach oraz innych instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy,
- zapewnienie osobom/rodzinom dotkniętym przemocą domową bezpiecznego schronienia,
- prowadzenie kampanii społecznych, oraz tworzenie informatorów na temat możliwości uzyskania wsparcia,
- poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, prawne, medyczne oraz socjalne, zawodowe i rodzinne,
- podejmowanie działań motywujących osoby stosujące przemoc do uczestnictwa w programach psychologiczno - terapeutycznych oraz korekcyjno – edukacyjnych,
- podejmowanie działań motywujących osoby doznające przemocy do uczestnictwa w programach terapeutycznych oraz terapii psychologicznej,
- zbieranie danych statystycznych z instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej w gminie Pełczyce w celu diagnozowania tego zjawiska,
- podnoszenie kompetencji osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej. kompetencji i umiejętności w zakresie nowoczesnych form pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej,
- wzmocnienie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, zarówno w placówkach oświatowych jak i w środowisku lokalnym.

V. CEL GŁÓWNY PROGRAMU I CELE SZCZEGÓŁOWE

Przyjmuje się cele i obszary realizacji zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w odniesieniu do obszaru gminy Pełczyce.

Głównym celem Programu jest zwiększenie skuteczności działań w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w gminie Pełczyce. Na podstawie przeprowadzonej lokalnej diagnozy zjawiska przemocy domowej na obszarze gminy Pełczyce wraz ze wskazaniem zasobów instytucjonalnych, posiadanych danych statystycznych zdefiniowano cel główny i cele szczegółowe wraz z kierunkami działań. Warto podkreślić, że Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Pełczyce na lata 2025-2030 wpisuje się w cele i kierunki działań innych dokumentów strategicznych. Należą do nich m.in.:

- Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030, którego celem głównym było zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej, zmniejszenie skali tego zjawiska w Polsce,
- Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025, którego celem głównym jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie w województwie zachodniopomorskim oraz redukcja szkód psychospołeczno – gospodarczych.

Cel główny:

Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w gminie Pełczyce.

Założenia Programu mają na celu zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej w oparciu o cztery podstawowe obszary zawierające kierunki działań i oddziaływać wobec różnych grup odbiorców:

- 1. Profilaktyka, diagnoza społeczna i edukacja społeczna:** obszar kierowany do ogółu społeczeństwa, w tym do osób i rodzin zagrożonych przemocą domową.
- 2. Ochrona i pomoc osobom doznającym przemocy domowej:** obszar kierowany do osób doznających przemocy domowej (w tym do: kobiet, mężczyzn, dzieci, współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych, osób starszych, osób niepełnosprawnych), jak również do

właściwych służb lub podmiotów zajmujących się ochroną i pomocą osobom doznającym przemocy domowej.

3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową: obszar kierowany do osób stosujących przemoc domową, jak również do właściwych służb lub podmiotów zajmujących się oddziaływaniem na osoby stosujące przemoc domową.

4. Podnoszenie kompetencji, rozwijanie i doskonalenie umiejętności służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej: obszar kierowany do przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Cele szczegółowe programu

1. Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.
2. Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób doznających przemocy domowej.
3. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.
4. Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

CEL 1. Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

ZADANIE	RODZAJ ZADANIA	WSKAŹNIKI	INSTYTUCJE/ PODMIOTY REALIZUJĄCE DZIAŁANIA	CZAS REALIZACJI ZADANIA
1. Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy domowej oraz wrażliwości mieszkańców wobec przemocy domowej na terenie gminy Pelczyce	Analiza zjawiska przemocy domowej w oparciu o dokumentację Niebieskich Kart prowadzoną przez Zespół Interdyscyplinarny	<ul style="list-style-type: none"> - Ogólna liczba formularzy "Niebieska Karta" - Liczba zakończonych procedur "Niebieskie Karty" - Liczba wniosków skierowanych do GKRPA, prokuratury, Sądu, innych podmiotów (w tym o dodatkowe środki ochrony dla osoby doznającej przemocy) - Liczba grup diagnostyczno – pomocowych - Liczba spotkań diagnostyczno – pomocowych 	<ul style="list-style-type: none"> - Policja, - Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pelczycach, - Zespół Interdyscyplinarny, - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pelczycach, - placówki oświatowe, - służba zdrowia, - organizacje pozarządowe i inne jednostki działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, - kuratorzy sądowi, - Kościoły 	2025r. - 2030r.

	<p>Diagnoza zjawiska przemocy domowej w gminie Pełczyce na podstawie dostępnych danych z zakresu poszczególnych instytucji</p>	<p>- Sprawozdania instytucji/podmiotów z działań na terenie gminy Pełczyce - Sprawozdanie Zespołu Interdyscyplinarnego</p>	<p>- Policja, - Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pełczycach, - Zespół Interdyscyplinarny, - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pełczycach, - placówki oświatowe, - służba zdrowia, - organizacje pozarządowe i inne jednostki działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, - Kościoły</p>	<p>Do końca marca następnego roku po zakończeniu roku kalendarzowego</p>
	<p>Prowadzenie kampanii społecznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej</p>	<p>- Liczba kampanii</p>	<p>- Policja, - Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pełczycach, - Zespół Interdyscyplinarny, - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pełczycach, - placówki oświatowe, - służba zdrowia, - organizacje pozarządowe i inne jednostki działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, - sołectwa</p>	<p>2025r. - 2030r.</p>
	<p>Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie przemocy domowej, psychologii konfliktów, sposobów radzenia sobie ze stresem, Edukacja służąca wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców, szczególnie w rodzinach zagrożonych przemocą, Wspieranie różnych form spędzania czasu wolnego sprzyjających zachowaniom nieagresywnym i wzmocnieniu więzi rodzinnych</p>	<p>- Zwiększenie różnorodności form edukacji dzieci i młodzieży w zakresie przemocy domowej, psychologii, a także konfliktów i sposobów radzenia sobie ze stresem - Zwiększenie wiedzy rodziców w zakresie prawidłowych wzorców wychowawczych i poprawy relacji między członkami rodziny - Wzmocnienie pozytywnych postaw rodzicielskich - Rozwinięcie kompetencji opiekuńczych i wychowawczych rodziców, szczególnie w rodzinach zagrożonych przemocą - Zwiększenie różnorodności form spędzania czasu wolnego sprzyjających zachowaniom nieagresywnym i wzmocnieniu więzi rodzinnych - Wzrost pozytywnych postaw społecznych i działań wolnych od przemocy wśród mieszkańców gminy Pełczyce - Zwiększenie dostępności mieszkańców gminy Pełczyce do informacji w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej - Zwiększenie liczby podmiotów realizujących programy edukacyjne dla dzieci i młodzieży</p>	<p>- Policja, - Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pełczycach, - Zespół Interdyscyplinarny, - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pełczycach, - placówki oświatowe, - służba zdrowia, - organizacje pozarządowe i inne jednostki działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, - kuratorzy sądowi, - Placówka Wsparcia Dziennego</p>	<p>2025r. - 2030r.</p>

CEL 2. Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób doznających przemocy domowej.

ZADANIE	RODZAJ ZADANIA	WSKAŹNIKI	INSTYTUCJE/ PODMIOTY REALIZUJĄCE DZIAŁANIA	CZAS REALIZACJI ZADANIA
1. Rozwój współpracy podmiotów oraz organizacji pozarządowych udzielających pomocy osobom doznającym przemocy domowej	Tworzenie i funkcjonowanie grup diagnostyczno – pomocowych w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego	- Liczba instytucji których przedstawiciele uczestniczą w pracach grup diagnostyczno-pomocowych - Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno – pomocowych	Podmioty uczestniczące w pracach grup diagnostyczno – pomocowych oraz Zespole Interdyscyplinarnym	2025r. - 2030r.
2. Udzielanie pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy domowej	Realizowanie przez instytucje publiczne zajmujące się pomocą osobom doznającym przemocy domowej w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego	- Liczba osób doznających przemocy domowej, - Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego, rodzinnego	- Policja, - Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pełczycach, - Zespół Interdyscyplinarny, - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pełczycach, - placówki oświatowe, - służba zdrowia, - organizacje pozarządowe i inne jednostki działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Choszczynie - Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla Osób z Problemem Alkoholowym i ich Rodzin	2025r. - 2030r.
	Zapewnianie ochrony dzieciom doznającym przemocy domowej w trybie art. 12a ustawy	- Liczba dzieci, które zostały zabezpieczone z rodziny w razie zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą domową	- Policja - Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pełczycach - służba zdrowia - podmioty pieczy zastępczej	2025r. - 2030r.
	Propagowanie dostępności telefonów zaufania oraz telefonów interwencyjnych i informacyjnych dla osób doświadczających przemocy domowej	- Liczba udostępnionych numerów telefonów dla osób doświadczających przemocy domowej	- Policja, - Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pełczycach, - Zespół Interdyscyplinarny, - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pełczycach, - placówki oświatowe, - służba zdrowia, - organizacje pozarządowe i inne jednostki działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, - kuratorzy sądowi	2025r. - 2030r.
3. Monitoring skuteczności działań pomocowych	Badanie skuteczności pomocy udzielanej rodzinom/osobom doznającym przemocy domowej	- Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” z uwagi na ustanie przemocy domowej - Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” z uwagi na rozstrzygnięcie o braku zasadności podejmowania działań	- Zespół Interdyscyplinarny	2025r. - 2030r.

Cel 3. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.

ZADANIE	RODZAJ ZADANIA	WSKAŹNIKI	INSTYTUCJE/ PODMIOTY REALIZUJĄCE DZIAŁANIA	CZAS REALIZACJI ZADANIA
1. Tworzenie i rozszerzanie ofert oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową, realizowanych przez instytucje rządowe i samorządowe, a także podmioty oraz organizacje pozarządowe, a także wypracowanie zasad współpracy pomiędzy tymi instytucjami i podmiotami oraz organizacjami pozarządowymi	Ewidencjonowanie instytucji rządowych i samorządowych, podmiotów oraz organizacji pozarządowych, które realizują oferty dla osób stosujących przemoc domową, a w szczególności realizujących programy korekcyjno- edukacyjne	- Corocznie aktualizowane na stronach internetowych bazy teled adresowej podmiotów oraz organizacji pozarządowych realizujących oddziaływanie wobec osób stosujących przemoc domową - Liczba informatorów zawierających dane teled adresowe podmiotów oraz organizacji pozarządowych, a także zakres realizowanych przez nie oddziaływań w szczególności korekcyjno- edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc domową	- Policja, - Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pełczycach, - Zespół Interdyscyplinarny, - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pełczycach, - placówki oświatowe, - służba zdrowia, - organizacje pozarządowe i inne jednostki działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, - kuratorzy sądowi, - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Choszcznie.	2025r. - 2030r.
2. Realizowanie wobec osób stosujących przemoc domową programów oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych oraz psychologiczno- terapeutycznych zmierzających do zaprzestania przemocy domowej	Kierowanie i monitorowanie udziału osób stosujących przemoc domową w oddziaływaniach korekcyjno – edukacyjnych, jak również psychologiczno- terapeutycznych	- Liczba wydanych skierowań do programu oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych, jak również psychologiczno - terapeutycznych - Liczba osób przystępujących do uczestnictwa w programach oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych, jak również psychologiczno- terapeutycznych - Liczba osób, które ukończyły programy oddziaływań korekcyjno- edukacyjnych i/ lub psychologiczno – terapeutycznych - Liczba zawiadomień o popełnieniu wykroczenia o którym mowa w art. 66c ustawy z 20 maja 1971 r. Kodeks Wykroczeń	- Policja, - Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pełczycach, - Zespół Interdyscyplinarny, - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Choszcznie, - Sąd, - Prokuratura.	2025r. - 2030r.

Cel 4. Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

ZADANIE	RODZAJ ZADANIA	WSKAŹNIKI	INSTYTUCJE/ PODMIOTY REALIZUJĄCE DZIAŁANIA	CZAS REALIZACJI ZADANIA
1. Doskonalenie umiejętności zawodowych osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej	Doskonalenie wiedzy i umiejętności pracowników: służb społecznych, kuratorskich, oświaty, policji, GKRPA, organizacji pozarządowych i innych jednostek działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej	- Liczba szkoleń - Liczba uczestników	- Policja, - Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pełczycach, - Zespół Interdyscyplinarny, - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pełczycach, - placówki oświatowe, - służba zdrowia, - organizacje pozarządowe i inne jednostki działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, - kuratorzy sądowi,	2025r. - 2030r.

2.Wzmocnienie kompetencji zawodowych oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej	Organizacja szkoleń z zakresu wypalenia zawodowego osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, superwizji, coachingu, grup wsparcia	- Liczba szkoleń - Liczba superwizji, coachingu, grup wsparcia - Liczba uczestników	- Policja, - Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pełczycach, - Zespół Interdyscyplinarnej, - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pełczycach, - placówki oświatowe, - służba zdrowia, - organizacje pozarządowe i inne jednostki działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, - kuratorzy sądowi,	2025r. - 2030r.
---	---	---	---	-----------------

VI. ADRESACI PROGRAMU

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Pełczyce na lata 2025 – 2030 skierowany jest do:

- 1) społeczności lokalnej gminy, w tym osób zagrożonych przemocą domową,
- 2) osób doznających przemocy domowej, w tym:
 - a. małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
 - b. wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
 - c. rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
 - d. osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
 - e. osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
 - f. osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
 - g. osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
 - h. małoletniego
– wobec których jest stosowana przemoc domowa;
- 3) osób stosujących przemoc domową,
- 4) świadków przemocy domowej,
- 5) służb, instytucji i organizacji pozarządowych zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej na terenie gminy.

VII. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

Zakłada się, że zadania realizowane w ramach Programu doprowadzą do zwiększenia skuteczności pomocy i wsparcia osobom zagrożonym i doznającym przemocy domowej poprzez:

- podniesienie świadomości społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej oraz zwiększenie wiedzy na temat mechanizmów i skutków przemocy,
- rozwój, wzmocnienie i upowszechnienie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
- podniesienie jakości usług świadczonych na rzecz osób zagrożonych bądź doznających przemocy domowej,
- zwiększenie dostępności do pomocy specjalistycznej osobom doznającym przemocy domowej, w tym zapewnienie miejsc w całodobowych placówkach udzielających pomocy,
- zintensyfikowanie i podniesienie jakości działań w stosunku do osób stosujących przemoc domową, w tym kierowanie do udziału w programach: korekcyjno-edukacyjnych, psychologiczno-terapeutycznych i innych – uzupełniających korekcję i terapię osób stosujących przemoc domową,
- podniesienie kwalifikacji i wzrost kompetencji osób zajmujących się świadczeniem usług dla osób i dotkniętych przemocą domową oraz dla osób stosujących przemoc domową.

VIII. FINANSOWANIE PROGRAMU

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Pełczycach na lata 2025-2030 finansowany będzie ze środków własnych gminy. Może być również finansowany z dotacji oraz środków poza budżetowych pozyskanych z innych dostępnych źródeł.

IX. MONITORING I SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Podmiotem odpowiedzialnym za monitoring i sprawozdawczość programu będzie Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pełczycach we współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym w Pełczycach. Monitoring umożliwi analizę realizacji podejmowanych działań oraz pozwoli na ocenę ich skuteczności. Niniejsze informacje umożliwią szersze rozeznanie potrzeb, jednocześnie wskazując kierunek na rozwijanie programu w przyszłości.

Monitorowanie Programu odbywać się będzie na podstawie corocznej sprawozdawczości przez jego realizatorów z wykonywania zadań oraz bieżącej analizy z realizacji poszczególnych celów, ze szczególnym uwzględnieniem osiągniętych efektów. Instytucje odpowiedzialne za realizację zadań wynikających z Programu mają obowiązek gromadzić dane sprawozdawcze w zakresie je obowiązującym.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Pełczyce realizowany będzie w latach 2025 – 2030.

Sprawozdanie z realizacji Programu będzie przedstawiane Burmistrzowi Gminy Pełczyce do 31 marca każdego roku.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. 2024 r. poz. 1673) do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej. Aktualnie na terenie gminy obowiązuje Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Pełczyce na lata 2021–2025, przyjęty uchwałą Nr XV.160.2020 Rady Miejskiej w Pełczycach z dnia 22 grudnia 2020 r.

W związku z obszerną nowelizacją ww. ustawy wprowadzoną ustawą z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 535), konieczne jest przyjęcie przez Radę Miejską w Pełczycach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Pełczyce na lata 2025 – 2030 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

Program wyznacza kierunki działań podejmowanych przez gminę Pełczyce na rzecz:

- osób doznających przemocy domowej,
- osób stosujących przemoc domową,
- mieszkańców gminy Pełczyce
- przedstawicieli instytucji zobowiązanych do działań w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

Program zakłada łączenie ze sobą aktywności w obszarach inicjowania, rozwijania różnorodnych form pomocy dla osób doznających przemocy domowej, doskonalenia współpracy interdyscyplinarnej z tworzeniem warunków sprzyjających wzrostowi świadomości i wrażliwości społecznej, co stanowi podstawę budowania spójnego oraz funkcjonalnego systemu oparcia społecznego dla osób doznających przemocy domowej.

Wprowadzenie w życie uchwały pozostanie bez bezpośredniego wpływu na wydatki i dochody gminy. Program obejmuje bowiem wybrane elementy funkcjonującej struktury zadań realizowanych przez gminę, które skupia w spójnym problemowo zakresie.

Ponadto wprowadzenie regulacji nie wymaga zwiększenia zatrudnienia ani zwiększenia wydatków na funkcjonowanie Urzędu Miejskiego w Pełczycach lub gminnej jednostki organizacyjnej, a także nie będzie w przyszłości powodować innych dodatkowych kosztów, niż ponoszone przed jej wprowadzeniem.